

Opinia
Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych
nr 12/2011 z dnia [REDACTED]
o projekcie:
„Program edukacyjny Pierwsza pomoc przedmedyczna
na 2011 rok”

Po zapoznaniu się z opinią Rady Konsultacyjnej uważam, że projekt programu zdrowotnego „Program edukacyjny pierwsza pomoc przedmedyczna na 2011 rok” realizowanego przez miasto [REDACTED], dotyczy istotnego problemu zdrowotnego, jednakże kursy takie powinny być prowadzone wg. zasad opracowanych przez Polskie Towarzystwo Medycyny Ratunkowej, przez certyfikowanych instruktorów.

Spośród wielu stanów zagrożenia życia, tylko w przypadku niektórych podjęcie działań ratunkowych, przez przygodnych świadków, może istotnie wpłynąć na przeżycie poszkodowanego. Poważnym zagrożeniem dla życia ludzkiego jest utrata przytomności ze względu na ryzyko zapadnięcia się dróg oddechowych albo zaaspirowania do płuc treści żołądkowej. Przyczyny utraty przytomności są różne począwszy od urazów głowy, poprzez wstrząs, padaczkę, stany metaboliczne (np. hipo- i hiperglikemia), zatrucia, po zawał serca, który może prowadzić do zatrzymania krążenia.

Nagłym zatrzymaniem krążenia określa się ustanie czynności mechanicznej serca, objawiające się brakiem reakcji chorego na bodźce, brakiem wyczuwalnego tętna oraz bezdechem lub oddechem agonalnym. Liczne badania pokazują, że najczęstszą przyczyną bywa świeży zawał serca lub ostre niedokrwienie mięśnia sercowego, a ponad połowa pacjentów z epizodem nagłego zatrzymania krążenia ma w wywiadzie chorobę niedokrwianą serca. Wtórne zatrzymania krążenia mogą być spowodowane niedotlenieniem z przyczyn oddechowych (najczęstsza przyczyna zatrzymań krążenia u dzieci do 8 r.ż.) lub urazowych.

Niepodjęcie lub zbyt późne rozpoczęcie podstawowych działań reanimacyjnych w znacznej mierze pogarsza rokowanie chorych i sprawia, że tylko u 25% z nich udaje się uzyskać stabilność hemodynamiczną i dotransportować żywych do szpitala. Rozwój technik resuscytacyjnych, postępy farmakoterapii oraz badania naukowe w tej dziedzinie umożliwiają uratowanie wielu pacjentów, którzy wcześniej tych szans nie mieli. Odległe wyniki zabiegów resuscytacyjnych zależą w dużej mierze od szybkości podjęcia akcji przez przygodnych świadków zdarzenia. Właściwym postępowaniem w nagłym zatrzymaniu krążenia jest jak najszybsze udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej zgodnie ze schematem zalecanych podstawowych czynności podtrzymujących życie.

Pierwsza pomoc przedmedyczna odgrywa również istotną rolę w urazach, w tym zranieniach, oparzeniach, urazach elektrycznych, urazach głowy i kręgosłupa szyjnego, zwichnięciach, złamaniach.

Zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego oraz zasady zapewnienia edukacji w zakresie udzielania pierwszej pomocy reguluje ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym. W art. 4 ustawy stwierdzono: „Kto zauważy osobę lub osoby znajdujące się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego lub jest świadkiem zdarzenia powodującego taki stan, w miarę posiadanych możliwości i umiejętności ma obowiązek niezwłocznego podjęcia działań zmierzających do skutecznego powiadomienia o tym zdarzeniu podmiotów ustawowo powołanych do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.” Ustawa definiuje pierwszą pomoc jako zespół czynności podejmowanych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego wykonywanych przez osobę znajdującą się w miejscu zdarzenia, w tym również z wykorzystaniem udostępnionych do powszechnego obrotu wyrobów medycznych oraz produktów leczniczych. Ustawa kładzie duży nacisk na edukację w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej.

ILCOR (International Liaison Committee on Resuscitation) jest międzynarodowym stowarzyszeniem istniejącym od 1992 r., skupiającym różne organizacje zajmujące się resuscytacją, m.in. Europejską Radę Resuscytacji (European Resuscitation Council, ERC) i Amerykańskie Stowarzyszenie Kardiologiczne (American Heart Association, AHA). Raz na 5 lat ILCOR wydaje konsensus (najnowszy z 2010 r. ^{Błąd!} Nie można odnaleźć źródła odwołania.), na podstawie którego inne organizacje opracowują swoje wytyczne. Konsensus dotyczy zasad wykonywania podstawowych czynności podtrzymujących życie oraz zaawansowanych czynności podtrzymujących życie u dzieci i dorosłych, defibrylacji, postępowania w sytuacjach szczególnych, jak zatrzymanie krążenia u kobiet ciężarnych, oraz edukacji.

W Polsce wydano zalecenia Polskiego Towarzystwa Medycyny Ratunkowej dotyczące nauczania pierwszej pomocy, które stanowią materiał referencyjny dla działań edukacyjnych w tym zakresie. W ich wstępie stwierdzono: początkowe ogniwo „łańcucha przeżycia”, którym jest pierwsza pomoc udzielona przez przypadkowych świadków nagłego zdarzenia, częstokroć decyduje o możliwości przeżycia osoby zagrożonej lub rozległości ewentualnego przyszłego kalectwa. Zalecany czas trwania kursów to: dla nauczania zasad podstawowej pierwszej pomocy – co najmniej 8 godz., dla nauczania zasad rozszerzonej pierwszej pomocy – co najmniej 12 godz. Odrębnym zagadnieniem jest nauczanie certyfikowanych instruktorów ratownictwa.

Oceniany program skierowany jest do uczniów klas II szkół gimnazjalnych. Główne cele programu to:

- propagowanie właściwych postaw i zachowań młodzieży w kwestii udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności niezbędne do podjęcia skutecznych działań w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia,
- przełamanie lęku przed udzieleniem pierwszej pomocy.

Program stanowi uzupełnienie i wzbogacenie zajęć z pierwszej pomocy, które są wpisane w podstawę programową zajęć edukacyjnych w szkole.

Działania programu obejmują nauczanie pierwszej pomocy poprzez prowadzenie szkoleń w formie zajęć teoretycznych oraz praktycznych z wykorzystaniem filmów, pokazów, oraz ćwiczeń prowadzonych na fantomach i pozorantach, w grupach 20-osobowych. W zajęciach

zostaną wykorzystane następujące przedmioty: profesjonalna apteczka pierwszej pomocy, środki opatrunkowe w ilości umożliwiającej wykonanie ćwiczeń przez wszystkich uczestników, środki pomocnicze do przeprowadzenia pozoracji (np. sztuczna krew), środki ochrony osobistej (jednorazowe maseczki do sztucznego oddychania, gumowe rękawiczki jednorazowe), fantomy do nauki resuscytacji, filmy edukacyjne, materace dla ćwiczących.

Zgodnie z wytycznymi Europejskiej Rady Resuscytacji grupa szkoleniowa licząca 20 osób, może okazać się zbyt duża, aby efektywnie nauczać zasad udzielania pierwszej pomocy.

Wybór realizatora programu zostanie dokonany zgodnie z obowiązującymi przepisami, w sposób zapewniający wysoką jakość wykonania zadania poprzez ocenę aspektu finansowego i merytorycznego, w tym posiadanie niezbędnych kwalifikacji, wiedzy i doświadczenia oraz dysponowanie potencjałem potrzebnym do przeprowadzenia szkoleń.

Po zakończeniu szkoleń ich uczestnicy będą rozumieli potrzebę udzielania pierwszej pomocy, znali miejsce ratownika w tzw. łańcuchu ratunkowym, potrafili wezwać pomoc, znali podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy, potrafili udzielić pierwszej pomocy w konkretnych przypadkach oraz potrafili zadbać o swoje bezpieczeństwo.

Na realizację programu w 2011 roku przeznacza się 8 000 zł. Wysokość środków na realizację Programu w kolejnych latach będzie określana w uchwale budżetowej Miasta.